

HEIDI AALBRECHT & PYTER WAGENAAR

100 WOORDEN WAARMEE JE INTELLIGENT KLINKT

BBNC uitgevers
Amersfoort, 2013

Voorwoord

Ben je wel eens jaloers op de eloquentie waarmee sommige mensen zich uitdrukken? Dat is helemaal niet nodig. Want met enkele welgekozen woorden bereik jij hetzelfde effect. In dit boek vind je 100 woorden waarmee je intelligent klinkt. Lardeer je conversatie ermee en je wekt de indruk dat je een fenomenale woordenschat hebt.

Dat werkt natuurlijk alleen als je deze woorden goed gebruikt. Dat wil zeggen dat je de betekenis kent en de woorden goed uitspreekt. Stel dat je bijvoorbeeld zegt: 'Ik voel me zo misogyn vandaag.' Dan heb je de lachers op de hand, maar of dat ook de bedoeling was ... Je zou dan vast intelligenter hebben geklonken als je het woord níét had gebruikt. Behalve met de betekenis en uitspraak van woorden waarmee je intelligent klinkt, houd je bij voorkeur ook rekening met je publiek. Met dure woorden strooien heeft namelijk geen zin als je gesprekspartner je daardoor niet meer kan volgen. Je taalgebruik afstemmen op de ander is niet alleen beleefd, maar ook intelligent. En natuurlijk moeten de zinnen die je maakt ook correct zijn.

Kortom, om écht intelligent te klinken, is het essentieel dat je de woorden op de juiste manier gebruikt. Daarom vind je in dit boekje niet alleen de betekenis van woorden, maar ook de uitspraak en voorbeeldzinnen uit de praktijk. En de etymologie, dat wil zeggen: de herkomst van het woord, want die maakt vaak een hoop duidelijk. Al met al dus alles wat je nodig hebt om je vocabulaire een flinke oppepper te geven.

73 **obsoleet**

/ɔpsolet/

bijvoeglijk naamwoord

- verouderd, in onbruik geraakt

VOORBEELDEN:

Omroepverenigingen met leden die een maatschappelijke stroming vertegenwoordigen, zijn immers altijd de legitimatie geweest van een pluriforme publieke omroep. (...) Inmiddels ligt het bestel van diverse kanten onder vuur, want sinds de verwatering van de zuilen is het verworden tot een **obsoleet** gedrocht dat in feite vooral stoelt op de lid-abonnees van de diverse programmabladen. – ‘Belegen bestel’, in: *de Volkskrant*, 31 okt 2003 (via *volkskrant.nl*)

Boekhandel Bredero in Mol is failliet. (...) De parallel met het lot van de kruidenierszaken ligt voor de hand. De supermarktketens hebben de kruideniers eerst uit de markt gedreven om daarna vervolgens het gat zelf op te vullen (...). Indien deze vergelijking opgaat, ziet de toekomst van de kleine boekhandels er pessimistisch uit: de grote boekhandelketens, de supermarkten zelf die hun rekken vullen met bestsellerproducten, maar ook de internetboekhandels maken de kleine boekenwinkel **obsoleet**. – Katia Segers, ‘De kruideniers van de cultuur verdwijnen. En nu?’, op: *vub.ac.be*

Dit woord is via het Franse *obsoleète* 'verouderd' ontleend aan het Latijnse *obsoletus* 'versleten, verouderd'. Dat is het voltooid deelwoord van *obscolescere* 'verouderen, in onbruik raken', waarschijnlijk van *ob-* 'weg' en *solere* 'gewoon zijn'.

74 **obstinaat**

/ɔpstinat/

bijvoeglijk naamwoord

- hardnekkig, koppig

VOORBEELDEN:

De man was kort tevoren door een agent in burger (...) aangesproken op zijn asociaal rijgedrag. De bestuurder ging er daarop na enig gescheld en getier vandoor. (...) De man is aangehouden en hem is onder meer gevaarlijk rijden ten laste gelegd. Waarom hij zich zo **obstinaat** gedroeg, is nog onduidelijk. Hij had (...) niet gedronken, en voor zover de politie weet verder niks op zijn kerfstok. – “Wildwest” eindigt met botsing’.

Op: noordhollandsdagblad.nl, 6 juni 2011

De ster van de avond is echter een dement oud vrouwtje dat niet wil geloven dat er brand is. **Obstinaat** weigert ze de boot te verlaten. Oefening of niet, ze drijft een jonge Efteling-medewerker, die haar met zachte dwang naar buiten moet praten, tot oprechte

wanhoop. — Peter Giesen, ‘Sprookjesbusiness’. Op: *volkskrant.nl*, 28 apr 2001

Obstinaat komt van het Latijnse *obstinatus* ‘vastberaden, standvastig, hardnekkig’. Dat komt van het werkwoord *obstinare* ‘vastbesloten zijn’, van *ob-* ‘tegenover’ en *stinare*, dat gerelateerd is aan *stare* ‘staan’.

75 **olfactorisch**

/ɔlfaktoris/

bijvoeglijk naamwoord

- betrekking hebbend op de reuk

VOORBEELDEN:

‘Dit parfum ruikt naar mijn zus’, zei een collega eerder deze week, terwijl ze van een testflacon snoof die ter redactie was toegekomen. ‘Meer bepaald: mijn zus die de luier van haar jongste dochter ververst, tien jaar geleden, in de badkamer van ons ouderlijke huis. En dit parfum draagt.’ Op **olfactorisch** gebied is die collega geniaal, maar nu nam mijn bewondering jegens haar haast mythische proporties aan. — ‘De geur van interieur’. In: *de Standaard*, 16 okt 2010 (via *standaard.be*)

[Het parfum] Le Baiser Volé opent met een groene frisheid, waar een poederige nevel over komt die het

bloemige hart inpakt. Het is het **olfactorische** equivalent van een kasjmieren trui: chic, zacht en troostend comfortabel. – Sofie Albrecht, 'Getest: Vrouwenparfums'. Op: *weekend.knack.be*, 23 nov 2011

Dit woord komt van het Latijnse *ol(e)factum*, het voltooid deelwoord van *ol(e)facere* 'ruiken, geur waarnemen', van *olere* 'geuren' en *facere* 'maken, doen'.

76 **omineus** /ominøs/

bijvoeglijk naamwoord

- onheilspellend

VOORBEELDEN:

Ongeveer twintig minuten [van de film] zijn dan gepasseerd, waarin de makers ook voorzichtig wat thrillerelementjes uitstrooien: dat openingsshot langs riet en waterkant is wel heel **omineus** en de referenties aan een verkrachter – nieuwsprogramma op tv, bloemenzee bij een tunneltje – zijn ook niet onopgemerkt gebleven. – Bor Beekman, 'Onder Ons: Onderhuidse spanning in zielloze vinexwijk'. Op: *volkskrant.nl*, 10 nov 2011

Vrijdagavond ging ik er weer eens goed voor zitten. Per persbericht had de omroep aangekondigd dat de

aflevering gewijd zou zijn aan de gevaren van de mobiele telefonie. Speciaal kinderen zouden aan stralingsrisico's blootstaan. (...) Het moet gezegd, 'Ziek van je mobieltje' voldeed van a tot z aan mijn hooggespannen verwachtingen. Daar was weer het **omineuze** muziekje, daar werd weer geritseld met rapporten, daar trok weer een stoet 'vooraanstaande' deskundigen voorbij. – Elma Drayer, 'De agitprop van Zembla'. Op: *vn.nl*, 11 juni 2013

Omineus komt waarschijnlijk via het Franse *omineux* 'zwanger van slechte voortekenen' uit het Latijn. Het bijvoeglijk naamwoord *ominosus* 'van grote voorbetekenis' is afgeleid van het zelfstandig naamwoord *omen* '(onheilspellend) voortekenen'.

77 **onoorbaar**

/ɔnoʊrbaːr/

bijvoeglijk naamwoord

- ontoelaatbaar, ongepast, onbehoorlijk

VOORBEELDEN:

Een gift, ook een gift van meer dan een halve ton, is niet per definitie **onoorbaar**. Openbaarheid over de gift heeft waarschijnlijk voldoende preventieve werking, waardoor er geen afhankelijkheidsrelatie ontstaat

tussen de betreffende politieke partij en de geveer.

– ‘Giften aan partijen zijn niet abject, gun die daarom het volle daglicht’, *Trouw*, 30 jan 2012 (via trouw.nl)

Het Brusselse parket heeft woensdag bevestigd dat er een gerechtelijk onderzoek loopt naar feiten van seksuele intimidatie in het seinhuis Brussel-Zuid. (...)

Infrabel, de infrastructuurbeheerder van het Belgische spoornet, zegt dat ‘er in een van zijn seinhuizen **onoorbare** feiten gebeurd zijn’. – ‘Seksuele intimidatie in seinhuis treinramp Buizingen’. Op: nieuwsblad.be, 12 mei 2010

Onoorbaar bestaat uit het ontkennend voorvoegsel *on-* en *oorbaar* ‘gepast, behoorlijk’. *Oorbaar* komt al sinds de middeleeuwen voor in het Nederlands, oorspronkelijk als zelfstandig naamwoord: *orbaer*. Het betekende onder meer ‘winst, nut’ en was met klinkerverandering gevormd uit de stam van het werkwoord *beren* ‘dragen’. *Or-* was een voorvoegsel dat onder meer ‘uit’ betekende. De oorspronkelijke betekenis van het zelfstandig naamwoord *orbaer* was dan ook ‘dat wat door iets gedragen wordt, dat wat iets opbrengt’ en vandaar: ‘winst, nut’. Toen het woord ook als bijvoeglijk naamwoord werd gebruikt, kreeg het de betekenis ‘nuttig’ en die verschoof later naar ‘gepast’.

Bijlage

Uitspraak van de woorden

Het Nederlands en het Engels kennen allebei het woord *water*, maar de uitspraak in die talen verschilt. Een spellingsysteem schiet blijkbaar tekort om klanken te beschrijven. Er zijn daarom verschillende systemen ontwikkeld om spraak *fonetisch* weer te geven, dat wil zeggen: met een schrift dat zo goed mogelijk de uitspraak benadert, met tekens (symbolen) die een klank representeren.

Een belangrijk fonetisch systeem is IPA, het International Phonetic Alphabet. Het is een internationale standaard, hoewel verschillende landen lichte variaties kennen. In deze bijlage staat de variant die we in dit boekje hebben gebruikt. Gewoonlijk worden klanken tussen / / gezet; dat hebben we in dit boek daarom ook gedaan.

Hoe lees je de fonetische tekens?

Fonetische tekens zijn makkelijk te lezen. In de tabellen op pagina 126–127 zie je in de eerste kolom steeds een fonetisch teken en in de tweede kolom voorbeelden van de klank die dat teken representeert (die klank is vet gedrukt). Staat er een streepje onder een letter of fonetisch teken? Dan valt de klemtoon op die klank. Een tilde (~) op een teken wil zeggen dat de klank *nasaal* is, dat wil zeggen dat je de klank door de neus uitspreekt. Een dubbele punt achter een

.....

teken maakt de klank langer. En als er haakjes om een teken staan, dan spreek je die klank niet altijd uit. Bijvoorbeeld:

derangeren = derãzerə(n)

deterioratie = deterijora(t)si

platitude = platity:də

Bedenk dat fonetische tekens niet hetzelfde zijn als letters in een woord, want ze staan voor klanken.

Daarom ook is *ij* in /deter**ij**ora(t)si/ niet de klank in bijvoorbeeld *ijzer*, maar een /i/ gevolgd door een /j/ zoals in *mini-jurk*. De *ij*-klank geven we fonetisch zo weer: /ɛi/.

klankteken	voorbeeld (klinkers)
a	maat, aten
ɑ	mat
au	goud, rauw
e	meet, eten
ɛ	met
ə	geschiedenis, de
ø	neus
i	liep, ski
ɪ	zit
ɛi	rijp, reis
o	droom, open
ɔ	mop
u	toen
y	guur, huren
ʏ	rug
œy	huis

klankteken	voorbeeld (medeklinkers)
b	b eer, ra b arber, dub b el
d	d ier, la d en, rid d er
f	f otografen, off e r, la f
ʏ	g eest, za g en, li g gen
χ	c haos, la ch en, k uch , sla g
g	g oal
ʒ	gar ag e
h	h eer, a h a
j	j a, mayon ai se, draa i
k	k eer, ra k en, ma kk er, le k , cir ca
l	l eer, ba l en, zulle n , ga l
m	m eer, da m e, em m er, re m
n	n eer, le n en, ren nn en
ŋ	ha ng en, ra nk
ɲ	eau-de-colo gn e, fra nj e
p	p eer, schep e n, app e l, gra p
r	r ee p , ga r en, sjo rr en, le r
s	s ap, eise n , massag e , ga s , cir ca
ʃ	ch ef, sh erry
t	t eer, et e n, bezitt e r, ra t
v	v eer, ev e n
w	k au w en, ru w
z	z and, le z en, pu zz el

